

Možnosti výzkumu Bezpečnostního managementu na SVŠES

Michal Kavan

Strategie rozvoje výzkumných aktivit Soukromé vysoké školy ekonomických studií (SVŠES) vychází ze zákona 147Sb. (zákonu o vysokých školách) tak, aby odpovídala rozvojovým strategiím: Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Magistrátu hlavního města Prahy, strategiím Hospodářských komor i strategiím vládních institucí.

Soukromá vysoká škola ekonomických studií se usiluje stát vrcholným centrem vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti. Dle svého typu školy SVŠES systematicky krok za krokem buduje svou vědeckou činnost. Také různé druhy tvůrčích aktivit jak studentů, tak učitelů, na domácích i mezinárodních polích. Přestože škola sama nevládne doktorským studijním programem, zaměřeným na základní vědecké bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu nebo vývoje, na poli aplikovaného výzkumu se rozvíjí v mnoha směrech. Jedním z nich je i oblast bezpečnostního managementu, reprezentovaného především panem docentem Nečasem.

Za vědu v pojetí uvedeného zákona považuje škola ucelenou soustavou poznatků, která vysvětluje jevy reálného světa v jejich kauzální souvislosti prostřednictvím pozorování, experimentu a deduktivní metody. Věda SVŠES je tedy i systém výpovědí o jevech a procesech, který se mění časem a v závislosti na podmínkách a dočasnosti tvrzení.

Pod pojmem formování vědecké teorie škola představuje průzkum, tvorbu a využívání různých forem abstraktního myšlení, jakými jsou: formulované pojmy, kategorie, úsudky apod. Získané poznatky SVŠES jsou poplatné úrovni použitých prostředků poznání magisterského studia, o které škola usiluje.

Věda SVŠES si pro svůj výzkum předmětných oblastí projektového managementu inovací a projektů zvyšování efektivnosti provozních systémů vytváří své metody i na poli bezpečnostního managementu (nebo je přejímá z jiných věd). K osvědčeným nástrojům vědecké metodiky SVŠES zejména patří:

- Definice předpokladů (axiomů),
- Vytváření hypotéz a teorií,
- Konstatování stupně jistoty (zákon, pravidlo, teorie).

Vzhledem k tomu, že SVŠES je soukromou vysokou školou, která si na všechny své aktivity musí vydělat ze školného studentů, tvůrčí pracovníci SVŠES musejí absolvovat ve své vědecké činnosti následující čtyři fáze:

- Vysokoškolský učitel hledá finanční zdroje pro realizaci svého výzkumného programu. Vypracovává projekt svého vědeckého úsilí, ve kterém jasně formuluje hypotézy, plánované experimenty, očekávané výsledky a kupříkladu i dopad na jiné obory.
- Vysokoškolský učitel kromě výuky realizuje svůj vědecký projekt dle podepsané smlouvy s poskytovatelem finanční podpory.
- Napíše zprávu o výsledcích a tu písemně publikuje (většinou ve vědeckém časopise). Zpráva o výsledcích je před publikováním na SVŠES oponována.
- Předmětnou vědeckou práci posuzuje celá široká vědecká obec.

Předmětem výzkumu SVŠES musí být poznatelný a identifikovaný objekt a to jak řešiteli, tak i ostatními. Vědecká práce se soustřeďuje na dosud neřešený problém, nebo jej alespoň nahlíží novým pohledem. SVŠES by ráda dosáhla stavu, kdy její výzkum přináší praktický užitek. Proto vědecké práce školy musí obsahovat podklady pro svá tvrzení, nebo naopak vyvrácení předpokladů a hypotéz, z nichž vědecká práce vycházela.

Výzkumné aktivity SVŠES na poli Bezpečnostního managementu vzhledem ke specializaci školy zakládáme také na programu „Bezpečný podnik“, který vyhlásil ministr práce a sociálních věcí ČR už v roce 1996, ale který dodnes nepozbyl svou aktuálnost. Tento program stále má za cíl zvýšit úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně ochrany životního prostředí. U právnických a podnikajících fyzických osob (dále jen organizací). SVŠES i tomuto programu jde o to, vytvořit podmínky pro naplnění české legislativy a o přizpůsobení se novým požadavkům směrnic EU.

Vzhledem k faktu, že garantem programu „Bezpečný podnik“ je Český úřad bezpečnosti práce, je důraz programu kladen především na prevenci. Program „Bezpečný podnik“ je návodem k zavedení systému řízení BOZP, který vychází z principů a zásad stanovených pro systémy řízení BOZP (zvyšování úrovně bezpečnosti práce a celkové pracovní pohody) a dobře se hodí pro základnu rozvoje výzkumných aktivit školy na poli bezpečnostního managementu.

Při sestavování výzkumných aktivit SVŠES na poli Bezpečnostního managementu lze dobře vyjít z dokumentu OHSAS 18001, příručky ILO – OSH 2001 (vydané MOP) tak, aby výzkumné aktivity byly v souladu s principy a zásadami uplatňovanými systémovými normami - ČSN EN ISO 14001 a ČSN EN ISO 9001.

Směřujeme své výzkumné aktivity a kritéria jejich interního hodnocení tak, aby byly kompatibilní s požadavky těchto dokumentů. Tato kompatibilita nám umožní sladit náš výzkumný záměr v této oblasti se systémem řízení jakosti a systémem environmentálního řízení v organizacích.

Ve svých výzkumných aktivitách SVŠES na poli Bezpečnostního managementu, implementovaných do celkového systému řízení organizace, usilujeme o vytvoření integrovaného systému bezpečnostního řízení, kam zahrňme i oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a jakosti i ochrany životního prostředí.

Pokud organizace nemá v rámci systému řízení odpovídajícím způsobem pokryty i tyto oblasti, které s bezpečností práce úzce souvisejí, nelze ji z našeho hlediska považovat za bezpečnou - potřebuje pomoc našeho aplikovaného výzkumu. Při prověrce organizací jak plní požadavky stanovené programem „Bezpečný podnik“, by organizace měly vycházet především z výsledků kontrol, provedených v organizaci k tomu kompetentními orgány (ČIŽP, orgány vykonávajícími státní požární dozor atd.) a z dokumentace organizace.

Svým aplikovaným výzkumem jsme schopni poskytnout návod, jak do systému řízení BOZP zabudovat i systémové prvky týkající se prevence krizových situací s tím, že náš přístup k řízení organizace by měl omezit možnost vzniku, případně zajistit i bezpečnou likvidaci havárie, pokud k ní eventuálně dojde.

Výzkumné aktivity SVŠES na poli Bezpečnostního managementu jsou schopny poskytnout poradenské, inspekční a školicí služby v oblasti pracovního zdraví a bezpečnosti, a to i v mezinárodním měřítku.

Hlavními druhy služeb našeho aplikovaného výzkumu jsou:

Formulace, zavádění a následný dohled nad systémy řízení pracovního zdraví a bezpečnosti v malých a středních organizacích a to na základě buď mezinárodně uznávané specifikace OHSAS 18001, anebo na základě nově pojatého programu Bezpečný podnik tak, že systém řízení BOZP se stává slučitelný se systémy řízení kvality podle norem řady ISO 9001 nebo životního prostředí podle norem řady ISO 14001 a navazující integrace těchto systémů.

John L. Henshaw, sekretář “Labor for Occupational Safety and Health (LOSH)” říká: „Žádná práce není tak záslužná jako ochrana lidských životů“. Chránit zdraví a životy zaměstnanců i zajistit jim vyhovující pracovní prostředí patří sice patřičně k zákonným povinnostem každého zaměstnavatele, ale v praxi některých našich podniků zdaleka není naplňována. Prosazení této povinnosti lze dosáhnout společným úsilím teorie a praxe, vysoké

školy a podniku. Dobře zavedený a funkční systém potom přináší nejen výrazné snížení pracovních rizik, omezení výskytu nemocí z povolání a pracovních úrazů, minimalizaci nákladů spojených s nehodami na pracovišti a snížení pravděpodobnosti postihu za porušení právních předpisů, ale též zvýšení prestiže a lepší uplatnění podniku ve stále neúprosnějším konkurenčním prostředí v rámci EU.

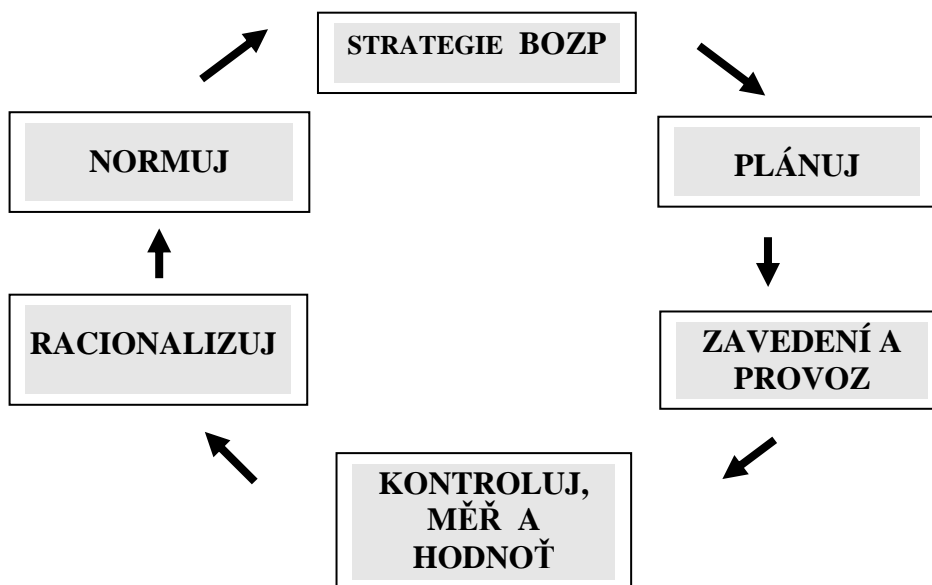
Výzkumný záměr bezpečnostního managementu se opírá o principy managementu systému BOZP, které jsou obsaženy v mezinárodně uznávaných standardech OHSAS 18001:1999 a 18002:2000, ale též souvisejících ČSN EN ISO řady 9000 a 14000 a jsou návodem pro: zavedení, udržení, racionalizaci, interní i externí audit efektivního systému managementu BOZP v praxi podniků a to bez ohledu na jejich velikost a předmět činnosti.

Návrhy konkrétních úkolů aplikovaného výzkumu:

- Zavedení systému managementu BOZP (SMS), včetně jeho integrace se systémy QMS a EMS.
- Racionalizace zavedeného systému SMS, včetně interního auditu funkčnosti.
- Aplikace legislativních požadavků v environmentálním managementu a na úseku požární ochrany.
- Analýza podmínek pro zavedení SM BOZP, tvorba ideálního harmonogram postupů zavádění SM BOZP, tvorba praktických cvičení k jednotlivým zásadám a prvkům SM BOZP.

Podmínkou úspěšnosti realizace uvedených výzkumných úkolů jsou spolupracující podniky, které si skutečně přejí zavést efektivní systém managementu BOZP (SMS), připravit se na externí audit pro účely certifikace dle používaných zahraničních standardů (OHSAS 18001 + 18002, BS8800, Internal Control, Safety Certificate) a připravit se na ověření výsledků interního auditu IBP v rámci programu MPSV/ČÚBP "Bezpečný podnik".

Obr.1: Prvky systému řízení BOZP uplatňované programem „Bezpečný podnik“:

Výzkumné projekty Bezpečnostního managementu podnikům umožní:

- Dosáhnout stavu, kdy bezpečnost a ochrana zdraví při práci a ochrana životního prostředí bude v rámci provozu organizace zajištěna v souladu s předpisy,
- Zavést skutečně moderní a efektivní systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci včetně ochrany životního prostředí,
- Začlenit oblast řízení bezpečnosti práce, ochrany zdraví a ochrany životního prostředí, do stávajícího systému řízení organizace,
- Minimalizovat rizika poškození zdraví zaměstnanců (ztrát na životech),
- Zvýšit celkovou bezpečnost organizace včetně jejího okolí a tím zlepšit její image v očích veřejnosti i obchodních partnerů
- Minimalizovat ztráty organizace v důsledku omezení možností vzniku mimořádných událostí,
- Dosáhnout úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a ochrany životního prostředí, srovnatelné s úrovní dosahovanou v podnicích zemí Evropské unie,
- Dosáhnout vyšší úrovně BOZP v rámci celé organizace, zapojením všech zaměstnanců do plnění závazků stanovených v politice BOZP a cílech a tím docílit i větší ochrany jejich zdraví,
- Zlepšit podmínky pracovní a sociální pohody na pracovišti,
- Zvýšit úroveň kultury práce,
- Zvýšit prestiž organizace a tím i její úspěšnost při obchodních jednáních (snazší získání zakázek, výhodnější podmínky pro jednání se zahraničními partnery),
- atd.

Výzkumné úkoly bezpečnostního managementu by měly být charakteristická svou:

Funkčnost – bezpečnostní management je rychle se vyvíjející systém, reagující na změny praktických požadavků a legislativních předpisů, ale i změn uvnitř podniku (inovací technologií, vlastnických vztahů apod.). Funkčností rozumíme realizaci vysoké bezpečnosti všech prováděných podnikových aktivit.

Transparentnost - průběžné informace o existujících rizicích, hlavních přijatých bezpečnostních záměrech by měly být dostupné každému. Transparentnost bezpečnostního managementu je vhodná především pro motivaci zúčastněných. Informace nemohou být určeny pouze pro orgány státního odborného dozoru. Bezpečnost podniku je nakonec důležitou informací i pro finanční trhy a zákazníky. Transparentnost je zvláště vhodná pro ty organizace, které se ucházejí o subdodávky velkým společnostem, které principy uváděné v BM, ČSN EN ISO řady 9000 a ČSN EN ISO řady 14000 ve svých řídicích procesech již uplatňují.

Účinnost - bezpečnostní management se opírá o komplexní pojetí řízení jakosti, kdy součástí kvality je i bezpečnost, tj. ochrana zdraví, životního prostředí a majetku (také ochrana před negativně prováděnými podnikatelskými aktivitami). Systémový přístup umožňuje optimalizaci bezpečnostních opatření vzhledem k probíhajícím změnám.

Bezpečnostní management nevytváří zvláštní samostatný systém řízení, ale je integrovanou, nedílnou součástí celkového podnikového řízení.

Literatura:

- [1] Nečas, S.: *Personální činnosti v přípravě managementu*. Sborník z konference Teoretická reflexe a identifikace společenských potřeb ve vazbě na aktuální problémy policejní praxe, Praha : PA ČR 2003.
- [2] Nečas, S.: *Společenská a ekonomická nutnost přípravy bezpečnostního managementu*, Sborník z konference Teoretická reflexe a identifikace společenských potřeb ve vazbě na aktuální problémy policejní praxe, Praha : PA ČR 2003.
- [3] Hadraba, J.: *Marketing. Produktový mix – tvorba inovací produktů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004.
- [4] Kavan, M.: *Výrobní a provozní management*. Praha: Grada Publishing, 2002
- [5] Pitra, Z.: *Inovační strategie*. Praha: Grada Publishing, 1997
- [6] Macák, T.: *Controllingové nástroje strategického managementu*. In. Sborník výzkumné a tvůrčí činnosti učitelů a studentů. Praha : SVŠES, 2004.
- [7] Hála, M.: *Využití elektronického podpisu*. In. Sborník výzkumné a tvůrčí činnosti učitelů a studentů. Praha : SVŠES, 2004.
- [8] Jůzková, R.: *Perfektní simulace s dominantní CFTP a její aplikace*. In. Sborník výzkumné a tvůrčí činnosti učitelů a studentů. Praha : SVŠES, 2004.
- [9] Fulínová, L.: *Možnosti finanční analýzy při hledání silných a slabých stránek podniku*. In. Sborník výzkumné a tvůrčí činnosti učitelů a studentů. Praha : SVŠES, 2004